

ДИРЕКТНИ ПЛАЩАНИЯ 2015-2020г.

В допълнение на разяснителната кампания, инициирана от Националната асоциация на зърнопроизводителите с подкрепата на Министерството на земеделието и храните, относно прилагането на схемите по директните плащания от 2015г., НАЗ насочва вниманието на българските зърнопроизводители към някои основни акценти и нови моменти при директната подкрепа.

1. Стопанствата от сектор „Зърнопроизводство“ ще имат възможност да получат директна подкрепа по следните схеми:
  - **Схема за единно плащане на площ (СЕПП)** – това е вече познатата ви от предходния период схема за подпомагане на декар стопанисвана земя. Новото в схемата е, че ще могат да кандидатстват за подпомагане производители с минимум 5 дка площ (досега минимумът изискуема площ беше 10 дка за обработваеми земи).
  - **Зелени директни плащания** – напълно нова практика за подпомагане за всички страничленки на ЕС. За получаването на подкрепа по зелените директни плащания, земеделските производители трябва да изпълняват три изисквания (ще бъдат описани подробно по-долу).
  - **Схема за преразпределително плащане** – тази схема стартира още тази година (2014г.) и представлява завишено подпомагане за първите 30 ха на всяко земеделско стопанство. Тоест всеки земеделски производител получава за 300 дка от стопанството си по-висока ставка по СЕПП. Ставката по тази схема се определя година за година и зависи от броя на кандидатствалите земеделски производители и одобрената допустима площ за подпомагане (варира между 12 и 15 лв./дка).
  - **Схема за обвързано подпомагане на протеинови култури** – нова схема при директните плащания, състои се в допълнително подпомагане за площите, заети с протеинови култури, а именно: фасул-зърно, леща, нахут, грах-фуражен за зърно, фъстъци, соя, бакла, люцерна, еспарзета, фий, детелина, вигна, бурчак, лупина, звездан. За да се получи подпомагането, размерът на парцела с протеинови култури трябва да е минимум 1 дка. Ставката за подпомагане на площите с протеинови култури ще се определя всяка година като фиксирания по схемата бюджет се раздели на допустимите за подпомагане декари с протеинови култури за дадената година.
  - **Схема за млади земеделски стопани** – нова схема за директните плащания, изразява се в завишено подпомагане в продължение на пет години на първите 30 ха на земеделски производители до 40 годишна възраст (като изискването е в първата година на кандидатстване производителят да е до 40г.). Завишената ставка за младите земеделски стопани се равнява на 25% от ставката по СЕПП.

По-долу ще се запознаете с ориентировъчна таблица за разпределението на средствата по схемите на директните плащания и нивата на подпомагане:

**РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СРЕДСТВАТА ОТ НАЦИОНАЛНИТЕ ПАКЕТИ НА ДИРЕКТНИТЕ ПЛАЩАНИЯ
ПО РАЗЛИЧНИТЕ СХЕМИ ДО 2020г.**

ГОДИНА	2015	2016	2017	2018	2019	2020
НАЦИОНАЛЕН ПАКЕТ, €	790,909,000	792,449,000	793,226,000	794,759,000	796,292,000	796,292,000
Обвързано с производството подпомагане - 15% (животни, плодове, зеленчуци, протеинови култури)	118,636,350	118,867,350	118,983,900	119,213,850	119,443,800	119,443,800
Млади земеделски стопани - 0.47% за 2015г. и 0.58% за останалите години	3,717,272	4,596,204	4,600,710	4,609,602	4,618,493	4,618,493
Дребни земеделски стопани - 10%**	79,090,900	79,244,900	79,322,600	79,475,900	79,629,200	79,629,200
Преразпределително плащане - 7.07% за 2015г. и ~8% за останалите години***	55,917,266	63,395,920	63,458,080	63,580,720	63,703,360	63,703,360
Пакет за ЗЕЛЕНО плащане - 30 %	237,272,700	237,734,700	237,967,800	238,427,000	238,887,600	238,887,600
Пакет за СЕПП (базово плащане)	296,274,512	288,609,926	288,892,910	289,451,928	290,009,547	290,009,547
Сума на пакети за ЗЕЛЕНО плащане + СЕПП, €	533,547,212	526,344,626	526,860,710	527,878,928	528,897,147	528,897,147

РАЗМЕР НА ДИРЕКТНИТЕ ПЛАЩАНИЯ НА ХЕКТАР**** € /ха	ЗЕЛЕНО	62.44	62.56	62.62	62.74	62.87	62.87
	СЕПП	76.56	74.58	74.65	74.79	74.94	74.94
	ОБЩО:	139.00	137.14	137.27	137.54	137.80	137.80

* За годините от 2016г. до 2020г. по Схемата за младите земеделски стопани е заложен бюджет от 0.58%, но не се знае дали няма да бъде завишен впоследствие поради поява на нови млади стопани. Схемата наподобява тази за преразпределителното плащане - младите стопани до 40г. ще получават надбавка от 25% от размера на СЕПП за първите си 30 ха.

** Заложен е максималният допустим бюджет по Схемата за дребни земеделски стопани - 10% от националния пакет на директните плащания. В края на 2015г. ще има яснота точно колко ще бъде бюджетът по схемата за годините до 2020г., тъй като кандидатстването по схемата е еднократно и трябва да приключи до 15 октомври 2015г. Всички дребни стопани ще имат единен размер на подпомагане, който не може да надхвърля 1250 €.

*** Прилагането на Схемата за преразпределителното плащане и бюджетът по схемата се нотифицират от ЕК всяка година, тоест в даден момент държавата-членка може да се откаже от прилагането на схемата или пък всяка година да заявява различен бюджет.

**** Изчисленията за СЕПП (базовото плащане) са правени върху общо заявена площ от 3,870,000 ха. "Зеленото" плащане е изчислено на базата на площ от 3,800,000 ха, тъй като вероятно не всички площи ще отговарят на зелените изисквания. Трябва да се има предвид, че крайният размер на ставката на хектар може да бъде и по-висока за даден бенефициент, който се възползва в по-голяма степен от преразпределителното плащане и/или плащането за млади стопани.

- 2. Допустими за подпомагане по схемите на директните плащания от 2015г. ще бъдат само „активни фермери”, които трябва да отговарят на следните изисквания:**
- да са регистрирани като земеделски производители, съгласно националното законодателство;

- приходите от селскостопанска дейност на кандидатите да са не по-малко от 1/3 от общите постъпления за годината (преработката на първична селскостопанска продукция също ще се отчита като селскостопанска дейност);
- основната дейност на кандидатите, съгласно техния КИД (код на икономическа дейност), да представлява упражняване на селскостопанска дейност.

3. Зелени директни плащания – започват да се прилагат от 2015г. Зелените изисквания, които трябва да се спазват за зелените директни плащания, са **задължителни за земеделските производители**. Три са зелените изисквания за стопанствата:

- 1) Диверсификация на културите** – означава, че всички стопанства с обработваема земя над 300 дка трябва да отглеждат поне три земеделски култури. Процентното съотношение между трите култури в стопанството е регламентирано: първата култура (или културата с най-много площи в стопанството) не трябва да заема повече от 75% от обработваемата земя на стопанството; а заедно първата и втората култура, най-масово отглеждани в стопанството, не трябва да надвишават 95% от обработваемата земя на стопанството. За покриване на това изискване за култури ще се зачитат също и: земята под угар; културите от сем. Зелеви, сем. Картофови и сем.Тикови; също така пролетните и зимните варианти на дадена култура ще се считат за целите на диверсификацията за две отделни култури (напр. зимен и пролетен); тревите и тревните фуражи. Изискването за наличието на поне три култури в стопанството не се прилага, ако на повече от 75% от обработваемата земя в стопанството се отглежда ориз, а останалата част от стопанството не надхвърля 300 дка. Изискването за диверсификация на културите не се прилага за пасищата и трайните насаждения (важи само и единствено за обработваемата земя). Техническият инспекторат на ДФЗ ще прави проверки (дистанционни и на място) за наличието на трите култури в стопанството в периода 15 май – 15 юли в годината на кандидатстване/заявяване на площта за подпомагане.
- 2) Поддържане на съществуващи постоянно затревени площи** – това означава, че не трябва да разоравате постоянно затревените площи, които имате в стопанствата си (в случай че имате). Разораването на определени затревени площи може да се допусне по изключение, със заповед на Министъра на земеделието и храните, и с поемане на ангажимент за създаване на друго място на същото количество затревени площи, които са били разорани.
- 3) Екологично насочени площи (ЕНП)** – това е третото и вероятно най-сложното за изпълнение зелено изискване, касае стопанствата с над 150 дка обработваема земя и представлява поддържане на минимум 5% от обработваемата земя на стопанството като екологично насочени площи. Изискването за екологично насочени площи също не се прилага за пасищата и трайните насаждения. Също така, изискването за ЕНП не се прилага, ако на повече от 75% от обработваемата земя в стопанството се отглежда ориз, а останалата част от стопанството не надхвърля 300 дка. От поддържане на 5% ЕНП са изключени и стопанствата, занимаващи се с биологично земеделие.

Екологично насочените площи обхващат следните елементи и култури:

- **Угар** – съгласно европейския регламент угар е земя, на която поне една година няма земеделско производство. Предстои в националното законодателство да бъдат определени точните параметри и допълнителни критерии за понятието „земя под угар“.
- **Тераси** – почвозащитни формирания с минимална височина 0.5м върху наклонени земеделски площи.
- **Особености на ландшафта** – могат да бъдат следните:
  - живи плетове или обрасли с дървесна растителност ивици с ширина до 10м;
  - изолирани дървета с минимална ширина на короната от 4м;
  - редица от дървета с минимална ширина на короната от 4м и разстояние между короните до 5м;
  - група дървета с допиращи се корони и площ до 0.3 ха;
  - синори (полски граници) с ширина между 1 и 20м, върху които не се извършва земеделско производство;
  - езерца, с изключение на резервоари от бетон и пластмаса, с площ до 0.1 ха, които включват в размера си разположената по протежението на водата ивица крайбрежна растителност с ширина до 10м;
  - канали (с изключение на тези с бетонни стени) и открити водни течения за целите на напояването или отводняването с ширина до 6м.
- **Буферни ивици** – площи с ширина включително на крайбрежната растителност от 1 м. до 10 м, разположени на или непосредствено до обработваеми земи около водни течения, така че дългата им страна е успоредна на водния поток или водоема, върху които не се извършва земеделско производство, но може да се извършва паша или коситба, и буферната ивица е различима от съседната земеделска площ.
- **Ивици допустими площи на границата между обработваеми земи и гори** – площи с ширина от 1 до 10м, върху които не се извършва земеделско производство, но може да се извършва паша или коситба, и ивицата допустима площ е различима от съседната земеделска площ.
- **Площи с дървесни култури с кратък цикъл на ротация** – площи засадени с бързорастящи дървесни видове с определен максимален цикъл на реколтиране. Дървесните култури са многогодишни и техните корени или дънери остават в почвата след прибиране на реколтата, като през следващия сезон се появяват нови издънки. Върху площите с дървесни култури с кратък цикъл на ротация не е разрешена употребата на минерални торове. Продукти за растителна защита може да се употребяват върху площи с дървесни култури с кратък цикъл на ротация по отношение на върби и тополи до двегодишна възраст. Дървесните култури с кратък цикъл на ротация, допустими като ЕНП са: тополи, върби, черна елша, сребролистна липа, полски бряст, леска, източен чинар и черница.
- **Площи с междинни култури или зелена покривка** – това са площи, засети със смес от следните култури: грах и ръж; грах и тритикале; грах и ечемик; грах и пшеница; фий и ръж; фий и тритикале; фий и ечемик; фий и пшеница; или са площи, подсети с трева в основната култура. **Засяването или подсяването трябва да се извършва в периода от 1 до 30 септември в годината на кандидатстване.** Не са площи с междинни култури или зелена покривка площите, засети със зимни култури за получаване на реколтата или използване за паша. Междинни култури са смески от бобови култури и зимно-житни култури със слята повърхност, които се

отглеждат между две основни култури след прибиране на предшестващата основна култура и преди сеитбата на следващата основна култура.

- **Площи с азотфиксиращи култури** – това са площите, засети със следните култури, които могат да бъдат разположени на цялата територия на страната: нахут, детелина, бакла, леща, лупина, грах, фий, еспарзета, звездан, соя, бурчак, фъстъци, люцерна (алфалфа), боб (обикновен фасул, фасул полски, неувивен фасул, нисък фасул, пешак), боб (апсержов боб, вигна).

Изискването за 5% екологично насочени площи в стопанството може да се изпълни с един от горепосочените елементи/култури или чрез комбиниране на горепосочените елементи/култури.

ВАЖНО!!! При изчисляване на екологично насочените площи се прилагат тегловни коефициенти и коефициенти за преобразуване. Например: 10 дка угар се равняват на 10 дка ЕНП, но 10 дка люцерна (като азотфиксираща култура) се равняват на 7 дка ЕНП, а 10 дка площи с междинни култури се равняват на 3 дка ЕНП.

Коефициентите за преобразуване и тегловните коефициенти за ЕНП можете да видите в долната таблица и трябва да ги имате предвид при изчислението на 5% екологично насочени площи в стопанствата ви:

Характеристики	Коефициент за преобразуване	Тегловен коефициент	ЕНП ¹
Угари (за 1 кв.м.)	–	1	1 кв.м.
Тераси (за 1 м.)	2	1	2 кв.м.
Елементи на ландшафта:			
Жив плет/ обрасла с дървесна растителност ивица (за 1 м.)	5	2	10 кв.м.
Изолирани дървета (за 1 дърво)	20	1.5	30 кв.м.
Редици от дървета (за 1 м.)	5	2	10 кв.м.
Групи от дървета (за 1 кв.м.)	–	1.5	1.5 кв.м.
Синори (полски граници) (за 1 м.)	6	1.5	9 кв.м.
Езерца (за 1 кв.м.)	–	1.5	1.5 кв.м.
Канали и открити водни течения (за 1 м.)	3	2	6 кв.м.
Буферни ивици (за 1 м.)	6	1.5	9 кв.м.
Ивици допустими площи на границата между обработваеми земи и гори без производство (за 1 м.)	6	1.5	9 кв.м.
Площи с дървесни култури с кратък цикъл на ротация (за 1 кв.м.)	–	0.3	0.3 кв.м.
Площи с междинни култури или зелено покритие (за 1 кв.м.)	–	0.3	0.3 кв.м.
Площи с азотфиксиращи култури (за 1 кв.м.)	–	0.7	0.7 кв.м.

¹ Резултат от прилагането и на двата коефициента (тегловен и коефициент за преобразуване)

За екологично насочените площи трябва да знаете и следното: Земеделските стопани трябва да имат **правно основание за ползване и на екологично насочените площи**, за да могат да ги заявят за подпомагане. Също така, екологично насочените площи се намират в рамките на земеделските парцели с обработваеми земи, с изключение на площите с дървесни култури с кратък цикъл на

ротация. Особеностите на ландшафта и буферните ивици може да бъдат и прилежащи на парцела (непосредствено допиращи се до него).

Още няколко особености за прилагането на екологично насочени площи:

- Изискването за 5% екологично насочени площи трябва да е изпълнено към периода на кандидатстване за подпомагане. Това означава, че ако някой земеделски производител прецени да изпълнява изискването за ЕНП чрез площи под угар и площи с азотфиксиращи култури, той трябва още тази есен (2014г.) да планира тези площи в стопанството си.
- Екологично насочените площи и площите, заявени за агроекологични плащания в направлението сеитбооборот нямат никаква връзка по между си, тъй като първите касаят директните плащания (Първи стълб на ОСП), а вторите касаят мярка от Програмата за развитие на селските райони (Втори стълб на ОСП). Тоест, въпреки че част от площите ви в стопанството се подпомагат по направлението сеитбооборот, за тях също важи изискването за прилагане на екологично насочени площи. Няма значение какъв процент от площите в стопанството (30% или 100%) са заявени за агроекологични плащания, цялата обработваема земя в стопанството участва в изпълнението за поддържане на 5% ЕНП. В тази връзка, няма проблем една и съща площ да влиза в сеитбооборотния план (за агроекологично плащане) и да бъде заявена като ЕНП. **Важно! Допускат се промени в сеитбооборотния план по м.214 „Агроекологични плащания” и при заявяването за подпомагане през 2015г.**
- В случай, че даден земеделски производител реши да изпълнява изискването за 5% ЕНП чрез прилагането на азотфиксиращи култури, напр. люцерна, този земеделски производител може да получи и плащане по Схемата за обвързано подпомагане на протеинови култури за площите засети с люцерна. Нещо повече, в случай че земеделският производител е заявил площите с люцерна и в направлението сеитбооборот, той ще има възможност да получи три различни плащания за една и съща площ.

4. Прилагане на намаления и тавани на директните плащания от 2015г. – представляват намаление на плащанията над 150 хил. € с 5% и въвеждане на 300 хил. € максимален размер на плащанията за даден бенефициент (таван от 300 хил.€ или 100% намаление на плащанията над 300 хил. €). Тук е важно да се знае, че намалението и таваните на директните плащания касаят само и единствено плащанията по СЕПП (приблизително 8€/дка). От намаление и таван на директните плащания са изключени всички останали схеми по директните плащания: схемата за зелени директни плащания, схемата за преразпределително плащане, схемата за обвързана подкрепа и т.н. Друг важен момент тук е, че при изчислението на намалението и тавана на плащанията ще се приспадат реално направените от земеделския производител през предходната година разходи за заплати и осигуровки, свързани със земеделската дейност.

Нека онагледим намалението и тавана на директните плащания с лесен пример: Имаме земеделски производител, които стопанисва 20 хил.дка площи. При приблизителна ставка от 8 €/дка по СЕПП, земеделският производител би следвало да получи директно плащане по СЕПП в размер на 160 хил. €, тоест кандидатът попада в хипотезата на намаление с 5% на директните му плащания, които надвишават сумата от 150 хил. €. Земеделският производител за предходната

година е направил и доказал разходи за работни заплати и осигуровки, свързани със земеделската дейност, в размер на 80 хил. €. Тези разходи от 80 хил. € се приспадат от сумата на директните плащания от 160 хил. €. По този начин земеделският производител излиза от хипотезата за 5 процентно намаление на директните плащанията и получава целия размер на подпомагането си по СЕПП в размер на 160 хил. €.

Важно е да знаете, че намалението от 5 % се прилага само върху сумата, която надвишава 150 хил. € след приспадането на разходите за заплати и осигуровки.

По-долу ще видите в табличен вид пример за прилагане на намаленията и таваните на директните плащания за стопанство с 80 хил.дка, кампания 2015г. (по информация на МЗХ):

Стопанство, кампания 2015	Подпомагана площ, дка	Индикативна ставка, лв./дка	СЕПП преди намаление, лв.	Разходи за труд и заплати, лв./дка	Общо труд и раб.заплата, лв.	Основа за намаление, лв.	Намаление до 300 000 евро, лв.	Намаление над 300 000 евро, лв.	Общ размер на намалението, лв.	СЕПП след намаление, лв.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
80 000 дка	80 000	16.00	1 280 066	8.37	669 600	610 466	14 669	23 783	38 451	1 241 615

- Колона 2 – при условие, че няма над-деклариране, подпомаганата площ съвпада със заявената за подпомагане по СЕПП
- Колона 3 – индикативните ставки са изчислени въз основа на оторизираната площ за кампания 2013 в размер на 3 544 188 ха, като към нея е добавена площта на стопанствата между 5 и 10 дка в размер на 44 942 ха по данни на отдел „Агростатистика“, МЗХ
- Колона 4 – индикативния размер на подпомагането се формира като произведение на подпомаганата площ и индикативната ставка, при условие, че цялата заявена площ отговаря на условията за допустимост и няма над-деклариране
- Колона 5 – при проверката дали изчисления индикативен размер на подпомагането по СЕПП подлежи на намаление на плащанията се приспадат индикативните разходи за труд и работна заплата в размер на 8.37 лв./дка. Кандидатите трябва да предоставят данни за реалните разходи за труд и работна заплата.
- Колона 6 – резултат от произведението на индикативните разходи за труд и работна заплата и подпомаганата площ
- Колона 7 – разлика между изчисления индикативен размер на подпомагането по СЕПП преди намаление на плащанията и размера на разходите за труд и работна заплата за цялото стопанство
- Колона 8 – размер на намалението между 150 000 и 300 000 евро
- Колона 9 – размер на намалението над 300 000 евро
- Колона 10 – общ размер на намалението по СЕПП за цялото стопанство
- Колона 11 – разлика между изчисления индикативен размер на подпомагането по СЕПП преди намаление на плащанията и общия размер на намалението.